

Oszczędzanie na zdrowiu

Przedruk i rozpowszechnianie
tej publikacji **w całości** dozwolone
wyłącznie za zgodą CBOS.
Wykorzystanie **fragmentów**
oraz danych empirycznych
wymaga podania źródła

Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku 14 stycznia 2016 roku

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Świętojerska 5/7, 00-236 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

Polacy – przynajmniej, gdy już chorują lub odczuwają jakieś dolegliwości zdrowotne – raczej nie są skłonni bagatelizować stanu swego zdrowia. Korzystanie z opieki zdrowotnej jest niemal powszechne. Według naszych badań, w pierwszym półroczu 2016 roku 84% ankietowanych, z powodu stanu zdrowia swego lub dziecka, przynajmniej raz zasięgało porady lekarskiej, robiło jakieś badania diagnostyczne lub korzystało z usług stomatologa czy protetyka. Mimo że zdecydowana większość leczy się w ramach powszechnego ubezpieczenia zdrowotnego, potrzeby zdrowotne Polaków znacznie przekraczają wydolność tego systemu. W minionym półroczu prawie połowa ankietowanych finansowała sobie dodatkowo, z własnej kieszeni lub z dobrowolnego ubezpieczenia zdrowotnego, potrzebne świadczenia czy usługi medyczne¹. Koszty leków i leczenia stanowią też niemałą część polskich budżetów domowych². Według danych GUS, w 2015 roku wydatki na ochronę zdrowia stanowiły 5,3% przeciętnych miesięcznych wydatków na 1 osobę w gospodarstwie domowym i w stosunku do 2014 roku ich udział w budżetach domowych (w przeliczeniu na 1 osobę) był o 0,3 punktu procentowego wyższy.

W jednym z ostatnich sondaży poświęconych opiece zdrowotnej w naszym kraju³, próbowaliśmy określić, w jakim stopniu Polacy rezygnują z leczenia z powodu braku pieniędzy – z wydatków na leki oraz różnego rodzaju świadczenia i usługi zdrowotne.

Z deklaracji badanych wynika, że w pierwszym półroczu br. problem ten dotyczył mniej więcej co siódme gospodarstwa domowego (15%). Tylu respondentów przyznało, że w tym czasie oni sami lub ktoś inny z ich gospodarstwa domowego przynajmniej raz musiał zrezygnować z jakichś świadczeń lub usług zdrowotnych z powodów finansowych. To znacznie mniej niż rejestrowaliśmy przed szesnastoma laty, w styczniu 2000 roku. Wówczas problem ten występował w gospodarstwie domowym co trzeciego z badanych (34%).

¹ Zob. komunikat CBOS „Korzystanie ze świadczeń i ubezpieczeń zdrowotnych”, sierpień 2016 (oprac. A. Cybulska).

² Zob. komunikat CBOS „Wydatki gospodarstw domowych na leki i leczenie”, sierpień 2016 (oprac. A. Piegat).

³ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (313) przeprowadzono metodą wywiadów bezpośrednich (face to face) wspomaganych komputerowo (CAPI) w dniach 2–9 czerwca 2016 roku na liczącej 1002 osoby reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

W stosunku do tamtego okresu rejestrujemy zatem wyraźny postęp, jeśli chodzi o stopień zaspokajania potrzeb zdrowotnych. Należy jednak zaznaczyć, że okres, do którego odnosimy aktualne wyniki (rok 2000), był dość szczególny. Badanie zostało bowiem zrealizowane zaledwie w rok po wejściu w życie reformy służby zdrowia, która gruntownie zmieniła funkcjonujący wcześniej system opieki zdrowotnej, a deklaracje ankietowanych dotyczyły okresu sześciu miesięcy wstecz (a więc okresu od czerwca 1999 do stycznia 2000 roku). W nowych ówczesnie realiach trudno było odnaleźć się zarówno pacjentom, jak i lekarzom. Prawdopodobnie z tego powodu zwiększyła się konieczność finansowania różnych świadczeń i usług medycznych we własnym zakresie, a wraz z tym wzrostem zwiększył się odsetek gospodarstw domowych, które nie przewidziały takich wydatków i nie mogły sobie na nie pozwolić. Szczególna sytuacja w punkcie odniesienia nie zmienia jednak faktu, że skala oszczędzania na zdrowiu z przyczyn finansowych w ostatnich latach wyraźnie zmalała.

Fakt, że Polacy coraz mniej oszczędzają na zdrowiu i maleje liczba gospodarstw domowych, w których z powodu braku pieniędzy trzeba było zrezygnować z jakichś wydatków na leczenie, jest – jak się wydaje – przede wszystkim konsekwencją rosnącej zamożności społeczeństwa i większych niż jeszcze kilkanaście lat temu możliwości finansowych gospodarstw domowych. Według danych GUS⁴, w stosunku do pierwszych lat obecnego stulecia obserwujemy nie tylko sukcesywny wzrost dochodów Polaków, ale też – co wydaje się szczególnie istotne z punktu widzenia możliwości radzenia sobie w sytuacji pogorszenia się stanu zdrowia czy choroby – z roku na rok gospodarstwa domowe dysponują coraz większymi nadwyżkami przychodów nad wydatkami. Jeszcze w 2004 roku udział wydatków w tzw. dochodzie rozporządzalnym gospodarstw domowych wynosił 94,5%, w 2015 roku – już tylko 78,7%.

W roku 2016 z powodu braku środków finansowych stosunkowo najwięcej osób zrezygnowało z zakupu leków zaleconych przez lekarza oraz z leczenia zębów (po 7% respondentów i członków ich gospodarstw domowych). Niewiele rzadziej rezygnowano z porad lekarzy specjalistów (6%). Niewielkie grupy ankietowanych zadeklarowały, że oni sami lub członkowie ich rodzin, ze względu na brak pieniędzy w minionym półroczu, zmuszeni byli zrezygnować z zabiegów rehabilitacyjnych, wizyty u lekarza ogólnego czy protetyka (po 3%). Jeszcze rzadziej wymieniano w tym kontekście niemożność zrobienia

⁴ Zob. „Sytuacja gospodarstw domowych w 2015 r. w świetle wyników badania budżetów gospodarstw domowych”, GUS, maj 2016.

analiz i badań diagnostycznych, rezygnację z zakupu środków bądź przyrządów rehabilitacyjnych lub korekcyjnych czy leczenia sanatoryjnego (po 2%). Do całkiem już wyjątkowych należały sytuacje, w których brak środków uniemożliwił respondentom poddanie się zabiegom chirurgicznym czy leczeniu szpitalnemu (po 1%).

Tabela 1

Czy w ciągu ostatniego półrocza Pan(i) lub ktoś z Pana(i) gospodarstwa domowego był zmuszony z braku pieniędzy zrezygnować:	Tak, raz	Tak, dwa razy lub więcej	Nie
	w procentach		
– z wykupienia recept/kupna leków lub innych środków medycznych zalecanych przez lekarza	2	5	93
– z leczenia zębów, wizyty u dentysty	3	4	93
– z wizyty u lekarza specjalisty	3	3	94
– z zabiegów rehabilitacyjnych	1	2	97
– z wizyty u lekarza ogólnego	2	1	97
– z usług protetycznych	2	1	97
– ze zrobienia analiz i badań diagnostycznych	1	1	98
– z zakupu środków bądź przyrządów rehabilitacyjnych lub korekcyjnych	1	1	98
– z wyjazdu do sanatorium/leczenia w sanatorium	1	1	98
– z leczenia szpitalnego	1	0	99
– z operacji, zabiegów chirurgicznych	1	0	99
– z innych usług medycznych/zdrowotnych	1	1	96

* Pominięto odpowiedzi „trudno powiedzieć” i odmowy odpowiedzi

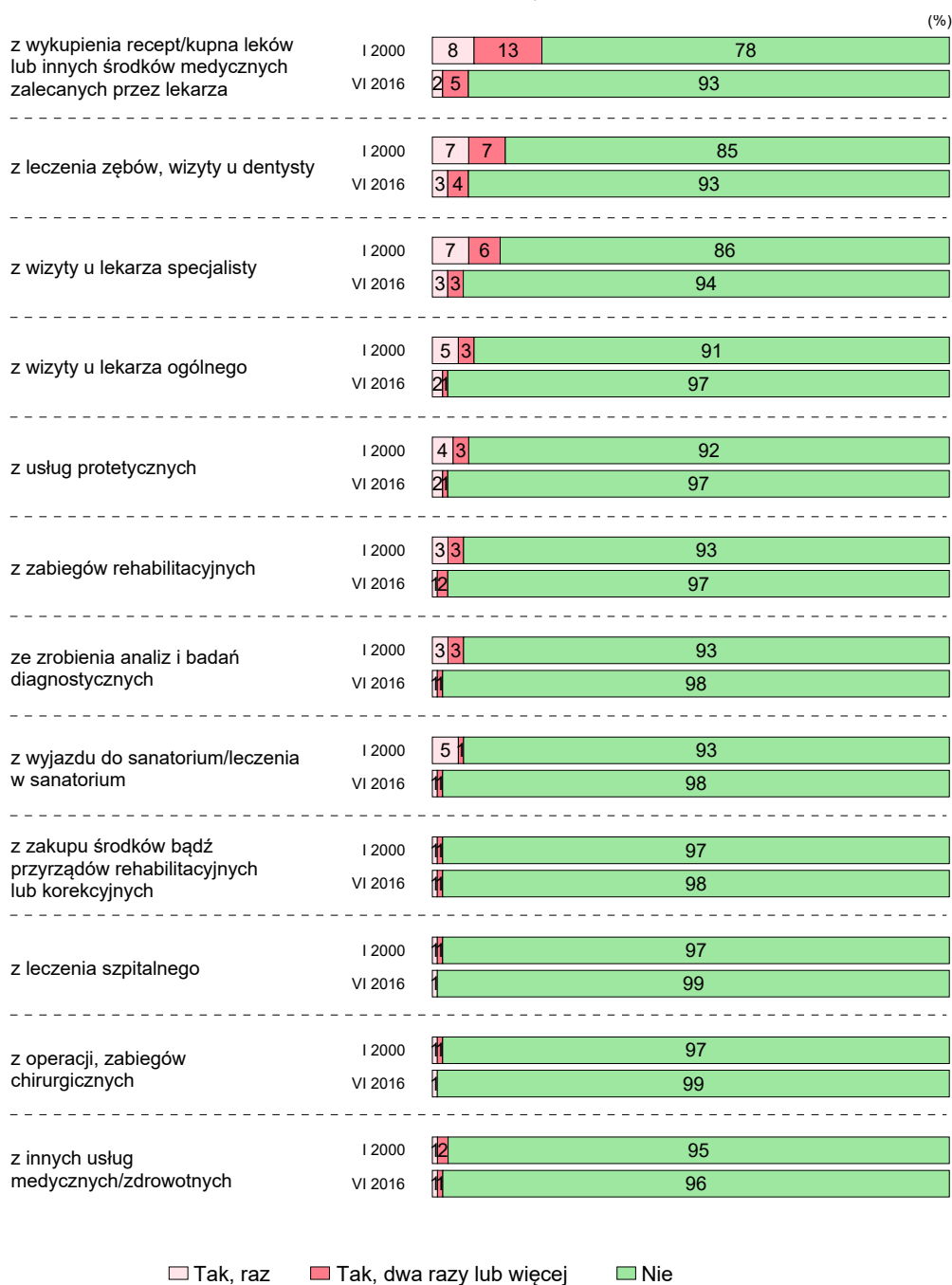
Porównanie aktualnych deklaracji badanych z zebranymi ponad szesnaście lat temu pozwala stwierdzić, że struktura tych zdrowotnych „oszczędności”, czyli niezrealizowanych z powodów finansowych wydatków na zdrowie, jest dziś niemal identyczna jak wówczas. Tak jak w 2000 roku, tak i teraz w sytuacji niedoborów finansowych Polacy najczęściej rezygnują z wykupywania zapisanych przez lekarza leków oraz z leczenia zębów i płatnych konsultacji specjalistów – a więc z tych usług, z których nota bene najwięcej osób korzysta poza systemem kontraktowanym przez NFZ, finansując je z własnej kieszeni⁵. W tych też dziedzinach – zaopatrywania się w zalecane leki, leczenia zębów i korzystania z odpłatnych porad specjalistów – rejestrujemy stosunkowo największą poprawę: liczba badanych, których gospodarstw domowych problem ten dotyczył, jest dziś znacznie mniejsza.

⁵ Zob. komunikat CBOS „Korzystanie ze świadczeń i ubezpieczeń zdrowotnych”, sierpień 2016 (oprac. A. Cybulska).

Podobnie jak w 2000 roku, najrzadziej rezygnowano natomiast z zakupu środków bądź przyrządów rehabilitacyjnych lub korekcyjnych oraz z leczenia szpitalnego i zabiegów chirurgicznych, a więc tych świadczeń, które w relatywnie największym stopniu wciąż pozostają domeną lecznictwa publicznego.

CBOS

RYS. 1. CZY W CIĄGU OSTATNIEGO PÓLROCZA PAN(I) LUB KTOŚ Z PANA(I) GOSPODARSTWA DOMOWEGO BYŁ ZMUSZONY Z BRAKU PIENIĘDZY ZREZYGNOWAĆ:

* Pominięto odpowiedzi „trudno powiedzieć” i odmowy odpowiedzi

Czynnikiem, który decyduje o częstotliwości rezygnacji ze świadczeń, jest oczywiście przede wszystkim sytuacja materialna badanych, zarówno w ujęciu obiektywnym, jak i subiektywnym. Na zdrowiu najczęściej oszczędzają osoby najgorzej sytuowane oraz źle oceniające własne warunki materialne. Aż 45% badanych, którzy negatywnie oceniają własną sytuację materialną, zadeklarowało, że w ich gospodarstwie domowym przynajmniej raz zdarzyło się, iż zrezygnowano z jakichś wydatków na zdrowie. Konieczność rezygnacji ze świadczeń zdrowotnych znacznie częściej jest też udziałem osób najgorzej sytuowanych, z gospodarstw domowych, w których dochód *per capita* nie przekracza 649 zł (29%). W pozostałych kategoriach dochodowych różnice nie są już tak wyraźne (zob. tabele aneksowe).

Obok ogólnej sytuacji materialnej rodziny i poziomu dochodów, o rezygnacji z wydatków na zdrowie w gospodarstwie domowym w bardzo dużym stopniu decyduje także fakt, czy ktoś się leczy i jak dużo wydaje na to z własnej kieszeni. Dobrze ilustrują to różnice przeciętnych trzymiesięcznych wydatków w gospodarstwach domowych, w których badani jednocześnie zadeklarowali, że oni sami lub członkowie ich rodzin przynajmniej raz musieli zrezygnować z jakichś wydatków na zdrowie z przyczyn finansowych, i tych, w których nie dochodziło do takich sytuacji. W pierwszych, w ciągu ostatnich trzech miesięcy poprzedzających sondaż wydano na ten cel średnio prawie 1189 zł, natomiast tam, gdzie nie było konieczności rezygnowania z zakupu leków czy finansowania jakichś świadczeń zdrowotnych, przeciętnie wydano znacznie mniej – bo niespełna 739 zł.

Tabela 2

Deklaracje dotyczące rezygnacji z wydatków na zdrowie w gospodarstwach domowych respondentów z powodów finansowych	Średnie deklarowane wydatki na leczenie za okres trzech miesięcy w gospodarstwach domowych respondentów:
Badani lub członkowie ich gospodarstwa domowego przynajmniej raz zrezygnowali z zakupu leków, sprzętu czy usług medycznych	1189 zł
Nie zrezygnowano z wydatków na zdrowie	739 zł

Na zakup leków lub inne wydatki na zdrowie najczęściej brakowało tym, którzy leczyli się nie tylko w ramach powszechnego ubezpieczenia zdrowotnego, ale i dodatkowo finansowali sobie usługi lub świadczenia medyczne, płacąc za nie z własnej kieszeni lub z dodatkowego abonamentu zdrowotnego (18%).

Tabela 3

Korzystanie ze świadczeń zdrowotnych*	Odsetek badanych deklarujących przypadki rezygnowania z wydatków na leczenie w ich gospodarstwach domowych
Niekorzystający z usług medycznych	11
Korzystający z usług medycznych wyłącznie w ramach powszechnego ubezpieczenia zdrowotnego	13
Korzystający z usług w ramach powszechnego ubezpieczenia zdrowotnego i jednocześnie z usług świadczonych poza tym systemem – finansowanych w całości z własnej kieszeni lub z dodatkowego ubezpieczenia zdrowotnego	18
Korzystający wyłącznie z usług w całości opłacanych z własnej kieszeni lub finansowanych z dodatkowego ubezpieczenia zdrowotnego (abonamentu, polisy)	11

* Na podstawie odpowiedzi na pytania: Czy w ciągu ostatnich sześciu miesięcy z powodu choroby lub stanu zdrowia swojego lub dziecka korzystał(a) Pan(i) z usług dentysty (stomatologa) lub pracowni protetycznej / lekarza POZ / lekarza specjalisty / laboratorium analitycznego / pracowni diagnostycznej (USG, tomografia, gastroskopia itp.) (1) w ramach powszechnego ubezpieczenia zdrowotnego – chodzi nam o świadczenia całkowicie lub częściowo refundowane przez NFZ, (2) świadczonych poza systemem powszechnego ubezpieczenia zdrowotnego – a więc finansowanych przez Pana(ią) samodzielnie lub dostępnych w ramach posiadanego przez Pana(ią)/Państwa dodatkowego, dobrowolnego ubezpieczenia (abonamentu, polisy zdrowotnej).

Rezygnacja ze świadczeń medycznych z przyczyn finansowych w dużo większym stopniu niż przeciętnie dotyczy gospodarstw domowych, których członkowie mają poważne i długotrwałe problemy zdrowotne. Spośród respondentów, w rodzinach których chorują przewlekłe co najmniej dwie osoby, aż 28% zadeklarowało, że zdarzały się przypadki rezygnacji ze świadczeń zdrowotnych z powodu braku funduszy. Wśród badanych, w rodzinach których długotrwałe choruje jedna osoba, taką deklarację złożyło 16%. Natomiast w gospodarstwach domowych, w których nie ma przewlekłe chorych, z leczenia rezygnowano w co dziesiątym przypadku (10%).

Tabela 4

Chorzy na choroby przewlekłe wśród członków gospodarstw domowych	Przynajmniej raz zrezygnowano z zakupu leków lub innych usług czy świadczeń zdrowotnych powodów finansowych	Nie zrezygnowano z zakupu leków lub świadczeń zdrowotnych
	w procentach	
Nikt z członków gospodarstwa domowego respondenta nie choruje na choroby przewlekłe	10	90
Choruje jedna osoba	16	84
Chorują co najmniej dwie osoby	28	72

W podobny sposób na częstość rezygnacji z leczenia lub usług zdrowotnych z powodów finansowych wpływa niepełnosprawność respondenta lub kogoś z jego rodziny. W co piątej rodzinie, w której jest osoba niepełnosprawna, przynajmniej raz zrezygnowano ze świadczeń zdrowotnych (20%), natomiast z rodzinach bez osób niepełnosprawnych odsetek ten wynosi 13%. Niepełnosprawność dwóch osób w gospodarstwie domowym w jeszcze większym stopniu pogarsza możliwości finansowania leczenia – w prawie co trzeciej takiej rodzinie w ostatnim półroczu zrezygnowano z jakichś świadczeń zdrowotnych z powodów finansowych (31%).

Tabela 5

Osoby posiadające orzeczenie o niepełnosprawności wśród członków gospodarstw domowych	Przynajmniej raz zrezygnowano z zakupu leków lub świadczeń zdrowotnych z powodów finansowych	Nie zrezygnowano z zakupu leków lub świadczeń zdrowotnych
	w procentach	
Brak takich osób	13	87
Jedna osoba	20	80
Co najmniej dwie osoby	31	69

Nasze badanie z 2000 roku, którego wyniki stanowią tu punkt odniesienia, zrealizowane było w dość szczególnym momencie, zaledwie w rok od wejścia w życie reformy służby zdrowia, która gruntownie zmieniła dotychczasowy sposób funkcjonowania opieki zdrowotnej. Perturbacje związane z jej wprowadzeniem i funkcjonowaniem w nowym systemie mogły sprawić, że poziom ówczesnych rezygnacji ze świadczeń zdrowotnych z powodów finansowych mógł być nieco zawyżony w stosunku do okresu wcześniejszego. Jednak nawet ta wysoko ustawiona poprzeczka nie tłumaczy tak wyraźnego w polskich

rodzinach w ostatnim czasie spadku skali „oszczędności” zdrowotnych wymuszonych brakiem funduszy. Wydaje się, że obecnie, w porównaniu z sytuacją sprzed szesnastu lat, większa jest nie tylko wydolność samego systemu publicznej opieki zdrowotnej, ale także większe są umiejętności pacjentów, jeśli chodzi o optymalne wykorzystywanie świadczeń dostępnych w ramach NFZ. W stosunku do stycznia 2000 roku rządziej występuje konieczność finansowania przez pacjentów niektórych świadczeń i usług z własnej kieszeni.

Częstość rezygnacji z usług medycznych z powodów finansowych jest związana ze statusem materialnym – z leczenia częściej rezygnują ci, których na to nie stać lub którzy są przekonani, że na wydatki zdrowotne nie mogą sobie pozwolić. Jednak w największym stopniu konieczność oszczędzania na wydatkach zdrowotnych, czyli de facto nierealizowania w pełni zaleceń lekarzy, dotyczy rodzin osób niepełnosprawnych oraz przewlekle chorych.

Opracowała
Agnieszka CYBULSKA

A N E K S

Tabela 1

		Czy w ciągu ostatniego półrocza Pan(i) lub ktoś z Pana(i) gospodarstwa domowego był zmuszony z braku pieniędzy zrezygnować z usług medycznych / zdrowotnych?		Liczba osób
		Nie %	Tak %	
Ogółem		85	15	1002
Płeć	Mężczyźni	88	12	473
	Kobiety	83	17	529
Wiek	18–24 lata	88	12	103
	25–34	84	16	191
	35–44	86	14	181
	45–54	87	13	147
	55–64	84	16	177
	65 lat i więcej	85	15	202
Miejsce zamieszkania	Wieś	90	10	398
	Miasto do 19 999	87	13	128
	20 000 – 99 999	81	19	198
	100 000 – 499 999	79	21	161
	500 000 i więcej mieszk.	83	17	117
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	84	16	205
	Zasadnicze zawodowe	86	14	245
	Średnie	86	14	303
	Wyższe	84	16	249
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	93	7	95
	Średni personel, technicy	87	13	22
	Pracownicy adm.-biurowi	79	21	69
	Pracownicy usług	82	18	62
	Robotnicy wykwalifikowani	93	7	115
	Robotnicy niewykwalifik.	90	10	45
	Rolnicy	81	19	54
	Pracujący na własny rach.	85	15	52
	Bezrobotni	79	21	48
	Emeryci	84	16	229
	Renciści	76	24	69
	Uczniowie i studenci	84	16	72
	Gospodynie domowe i inni	88	12	71
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	90	10	135
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	87	13	83
	sekt. pryw. poza rolnict.	88	12	242
	prywatnym gosp. rolnym	78	22	56
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	71	29	131
	Od 650 zł do 999 zł	85	15	124
	Od 1000 zł do 1399 zł	85	15	179
	Od 1400 zł do 1999 zł	86	14	134
	2000 zł i więcej	89	11	154
Ocena własnych war. mater.	Złe	56	44	89
	Średnie	85	15	450
	Dobre	91	9	464
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	78	22	49
	Raz w tygodniu	87	13	459
	1–2 razy w miesiącu	85	15	147
	Kilka razy w roku	85	15	216
	W ogóle nie uczestniczy	81	19	124
Poglądy polityczne	Lewica	87	13	144
	Centrum	87	13	282
	Prawica	84	16	316
	Trudno powiedzieć	83	17	248

Tabela 2

		Czy w ciągu ostatniego półrocza Pan(i) lub ktoś z Pana(i) gospodarstwa domowego był zmuszony z braku pieniędzy zrezygnować z wykupienia recept / kupna leków lub innych środków medycznych zalecanych przez lekarza?				Liczba osób
		Tak – jeden raz	Tak – dwa razy lub więcej	Nie	Nie pamiętam	
		%	%	%	%	
Ogółem		2	5	93	0	1002
Płeć	Mężczyźni	2	4	94		473
	Kobiety	2	5	91	1	529
Wiek	18–24 lata	1	7	90	2	103
	25–34	4	5	90		191
	35–44	2	1	96	1	181
	45–54	1	4	95		147
	55–64	1	6	93		177
	65 lat i więcej	2	6	91	1	202
Miejsce zamieszkania	Wieś	0	3	96		398
	Miasto do 19 999	2	1	96	1	128
	20 000 – 99 999	6	7	87	1	198
	100 000 – 499 999	2	8	89	1	161
	500 000 i więcej mieszk.	3	5	92		117
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	2	8	89	1	205
	Zasadnicze zawodowe	1	6	93	1	245
	Średnie	2	4	94		303
	Wyższe	4	1	94		249
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	2		98		95
	Średni personel, technicy		8	92		22
	Pracownicy adm.-biurowi	3	1	95		69
	Pracownicy usług	2	8	89	2	62
	Robotnicy wykwalifikowani	2		98		115
	Robotnicy niewykwalifik.		3	97		45
	Rolnicy		3	97		54
	Pracujący na własny rach.	2		98		52
	Bezrobotni	5	10	85		48
	Emeryci	2	6	91	1	229
	Renciści	2	14	84		69
	Uczniowie i studenci	5	7	87		72
	Gospodynie domowe i inni		4	93	2	71
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	2	1	97		135
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	2	2	95		83
	sekt. pryw. poza rolnict.	2	2	95	0	242
	prywatnym gosp. rolnym		3	97		56
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	2	15	82		131
	Od 650 zł do 999 zł	2	5	93		124
	Od 1000 zł do 1399 zł	4	3	93		179
	Od 1400 zł do 1999 zł	1	4	95		134
	2000 zł i więcej	2	2	96		154
Ocena własnych war. mater.	Złe	8	18	74		89
	Średnie	3	5	91	1	450
	Dobre	1	1	98	0	464
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	4	12	84		49
	Raz w tygodniu	2	4	94	0	459
	1–2 razy w miesiącu	2	2	95	1	147
	Kilka razy w roku	2	5	93	1	216
	W ogóle nie uczestniczy	3	8	89		124
Poglądy polityczne	Lewica	3	2	94	1	144
	Centrum	2	4	94		282
	Prawica	2	4	94		316
	Trudno powiedzieć	2	8	88	1	248

Tabela 3

		Czy w ciągu ostatniego półrocza Pan(i) lub ktoś z Pana(i) gospodarstwa domowego był zmuszony z braku pieniędzy zrezygnować z leczenia zębów, wizyty u dentysty?			Liczba osób
		Tak – jeden raz	Tak – dwa razy lub więcej	Nie	
		%	%	%	
Ogółem		3	4	93	1002
Płeć	Mężczyźni	2	2	96	473
	Kobiety	3	6	91	529
Wiek	18–24 lata	3	4	94	103
	25–34	3	8	90	191
	35–44	4	3	93	181
	45–54	1	3	96	147
	55–64	2	6	92	177
	65 lat i więcej	3	1	96	202
Miejsce zamieszkania	Wieś	1	4	95	398
	Miasto do 19 999	3	2	95	128
	20 000 – 99 999	4	4	93	198
	100 000 – 499 999	3	7	90	161
	500 000 i więcej mieszk.	4	4	92	117
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	3	4	93	205
	Zasadnicze zawodowe	2	3	95	245
	Średnie	3	5	93	303
	Wyższe	3	5	92	249
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	3	3	94	95
	Średni personel, technicy		3	97	22
	Pracownicy adm.-biurowi	6	5	89	69
	Pracownicy usług	4	2	94	62
	Robotnicy wykwalifikowani	2	3	95	115
	Robotnicy niewykwalifik.		2	98	45
	Rolnicy	1	8	91	54
	Pracujący na własny rach.	1	3	96	52
	Bezrobotni	6	3	91	48
	Emeryci	3	3	94	229
	Renciści		8	92	69
	Uczniowie i studenci	4	5	91	72
	Gospodynie domowe i inni		9	91	71
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	4	2	94	135
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	1	4	95	83
	sekt. pryw. poza rolnict.	3	3	95	242
	prywatnym gosp. rolnym		8	92	56
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	5	7	88	131
	Od 650 zł do 999 zł	5	4	91	124
	Od 1000 zł do 1399 zł	3	4	93	179
	Od 1400 zł do 1999 zł	3	4	93	134
	2000 zł i więcej	2	3	96	154
Ocena własnych war. mater.	Złe	8	15	77	89
	Średnie	3	4	93	450
	Dobre	1	2	96	464
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	3	5	92	49
	Raz w tygodniu	2	4	95	459
	1–2 razy w miesiącu	3	7	89	147
	Kilka razy w roku	4	3	93	216
	W ogóle nie uczestniczy	3	4	93	124
Poglądy polityczne	Lewica	2	3	95	144
	Centrum	3	4	93	282
	Prawica	3	4	93	316
	Trudno powiedzieć	2	5	93	248

Tabela 4

		Czy w ciągu ostatniego półrocza Pan(i) lub ktoś z Pana(i) gospodarstwa domowego był zmuszony z braku pieniędzy zrezygnować z wizyty u lekarza specjalisty ?				Liczba osób
		Tak – jeden raz	Tak – dwa razy lub więcej	Nie	Nie pamiętam	
		%	%	%	%	
Ogółem		3	3	94	0	1001
Płeć	Mężczyźni	2	2	96		473
	Kobiety	4	4	91	0	529
Wiek	18–24 lata	5	1	94		103
	25–34	4	4	93		191
	35–44	3	3	93	1	181
	45–54	1	2	96		146
	55–64	2	5	93		177
	65 lat i więcej	4	3	93		202
Miejsce zamieszkania	Wieś	1	3	96	0	398
	Miasto do 19 999	3	2	96		128
	20 000 – 99 999	5	4	91		198
	100 000 – 499 999	4	4	92		160
	500 000 i więcej mieszk.	6	3	91		117
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	3	4	93		205
	Zasadnicze zawodowe	3	3	93	0	245
	Średnie	2	5	93		302
	Wyższe	4	1	95		249
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	3		97		95
	Średni personel, technicy	5	8	87		22
	Pracownicy adm.-biurowi	8	2	91		69
	Pracownicy usług	4	4	92		62
	Robotnicy wykwalifikowani	1	3	95		115
	Robotnicy niewykwalifik.		2	98		44
	Rolnicy		3	95	2	54
	Pracujący na własny rach.	3	2	96		52
	Bezrobotni	1	1	98		48
	Emeryci	3	4	93		229
	Renciści	4	8	88		69
	Uczniowie i studenci	6		94		72
	Gospodynie domowe i inni	4	3	93		71
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	4	0	96		135
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	2	5	93		82
	sekt. pryw. poza rolnict.	3	3	94		242
	prywatnym gosp. rolnym		5	93	2	56
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	4	8	88		131
	Od 650 zł do 999 zł	5	5	90		124
	Od 1000 zł do 1399 zł	2	5	93		179
	Od 1400 zł do 1999 zł	5	2	94		133
	2000 zł i więcej	2	2	96		154
Ocena własnych war. mater.	Złe	10	13	76		89
	Średnie	4	3	93	0	449
	Dobre	1	1	98		464
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	7	5	88		49
	Raz w tygodniu	2	4	94	0	459
	1–2 razy w miesiącu	3	0	97		147
	Kilka razy w roku	6	3	92		216
	W ogóle nie uczestniczy	4	1	94		123
Poglądy polityczne	Lewica	3	1	96		143
	Centrum	4	2	94		282
	Prawica	3	3	93	0	316
	Trudno powiedzieć	2	5	93		248